

Opinie o Lechu Wałęsie, jego przeszłości i historycznej roli

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 14 stycznia 2016 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ Wiarygodność materiałów znalezionych w domu Czesława Kiszczaka i mających świadczyć o współpracy Lecha Wałęsy z SB oceniana jest niejednoznacznie. Duża część opinii publicznej (40%) jest zdezorientowana i nie wie, co sądzić o ich wiarygodności. Za prawdziwe uznaje je co trzeci badany (34%). W autentyczność materiałów, które zdają się obciążać Lecha Wałęsę, nie wierzy co czwarty ankietowany (26%).

- ▶ Mimo wątpliwości związanych z wiarygodnością materiałów dotyczących Lecha Wałęsy, znalezienie tych dokumentów przekonało – jak się wydaje – część opinii publicznej o zasadności zarzutów wysuwanych już wcześniej wobec przywódcy pierwszej „Solidarności”. Od roku 2008 znacząco (z 28% do 46%) wzrósł odsetek osób twierdzących, że był on w jakimś momencie agentem SB. Z 9% do 23% zwiększył się odsetek badanych, którzy uważają, że Lech Wałęsa jako świadomy i długotrwały współpracownik bezpieki działał na szkodę swoich przyjaciół i kolegów.

- ▶ Polacy oceniają Lecha Wałęsę przez pryzmat całej jego działalności i wkładu w historię Polski. Prawie połowa badanych (49%) zgadza się ze stwierdzeniem, że nawet jeśli Lech Wałęsa zgodził się kiedyś współpracować z SB, to cała jego późniejsza działalność i zasługi dla Polski niejako unieważniają ten epizod w jego życiu. Dwie trzecie badanych (66%) uważa, że – ogólnie rzecz biorąc – Lech Wałęsa odegrał pozytywną rolę w historii Polski. Pozytywnie oceniana jest przede wszystkim rola, jaką Lech Wałęsa odegrał jako przywódca pierwszej „Solidarności” (78% aprobaty).

W ostatnich tygodniach Instytut Pamięci Narodowej udostępnił historykom i dziennikarzom dokumenty pochodzące z tak zwanej szafy Kiszczaka i do debaty publicznej powróciła kwestia współpracy Lecha Wałęsy z SB. Pozyskane przez IPN materiały mają dowodzić, że Lech Wałęsa był w latach 1970–76 tajnym współpracownikiem SB o pseudonimie „Bolek”. Tym samym mają one stanowić potwierdzenie informacji zawartych m.in. w opublikowanej w 2008 roku książce Sławomira Cenckiewicza i Piotra Gontarczyka *SB a Lech Wałęsa. Przyczynek do biografii*. Udostępnienie tych materiałów i towarzysząca temu dyskusja, obejmująca nie tylko biografię Lecha Wałęsy, ale także ocenę polskiego modelu przemian ustrojowych, stała się kolejnym polem konfliktu politycznego. W obronie Lecha Wałęsy jako legendy „Solidarności” i symbolu polskiej transformacji demonstrowano pod sztandarami KOD.

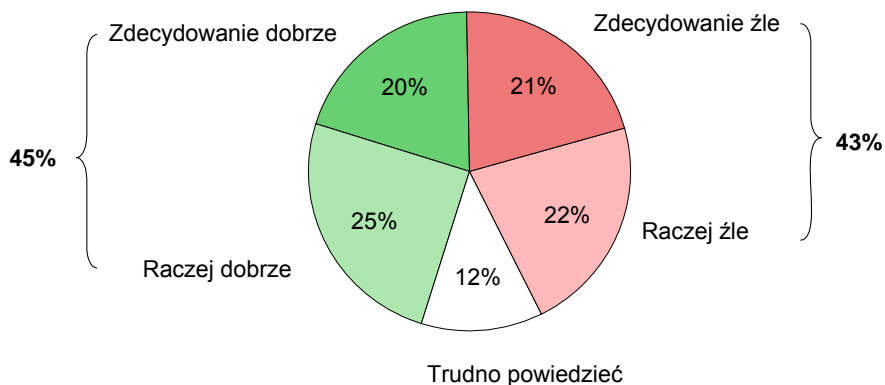
OPINIE O UDOSTĘPNIENIU PRZEZ IPN MATERIAŁÓW OBCIĄŻAJĄCYCH LECHA WAŁĘSĘ

Kontrowersje wzbudziło samo udostępnienie przez IPN materiałów obciążających Lecha Wałęsę. Wątpliwości co do słuszności tego kroku wyrażał m.in. Rzecznik Praw Obywatelskich Adam Bodnar, który, powołując się m.in. na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, wskazywał na *istnienie konfliktu dwóch wartości konstytucyjnych: autonomii informacyjnej i prywatności oraz wolności badań naukowych (wolności wypowiedzi)*. Jego zdaniem, Prezes IPN powinien decydować, *jak w konkretnym przypadku rozwiązać kolizję tych dóbr konstytucyjnych. W ocenie Trybunału wskazane jest przy tym, aby osoby, których dotyczą dokumenty archiwalne, miały zagwarantowane warunki wcześniejszego zrealizowania swoich praw do autonomii informacyjnej*.

Opinie o zasadności udostępniania przez IPN dokumentów sugerujących, że Lech Wałęsa był agentem SB, są podzielone¹. Niemal tyle samo osób uważa, że decyzja o udostępnieniu tych dokumentów była słuszna (ogółem 45%), ile ocenia ją krytycznie (43%).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (310) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 2–9 marca 2016 roku na liczącej 1034 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. IPN UDOSTĘPNIŁ MATERIAŁY POCHODZĄCE Z TZW. SZAFY KISZCZAKA, SUGERUJĄCE, ŻE LECH WAŁĘSA BYŁ NA POCZĄTKU LAT SIEDEMDZIESIĄTYCH AGENTEM SB O PSEUDONIMIE „BOLEK”. CZY, PANA(I) ZDANIEM, IPN DOBRZE CZY ŹLE ZROBIŁ UDOSTĘPNIAJĄC HISTORYKOM I DZIENNIKARZOM TE DOKUMENTY?

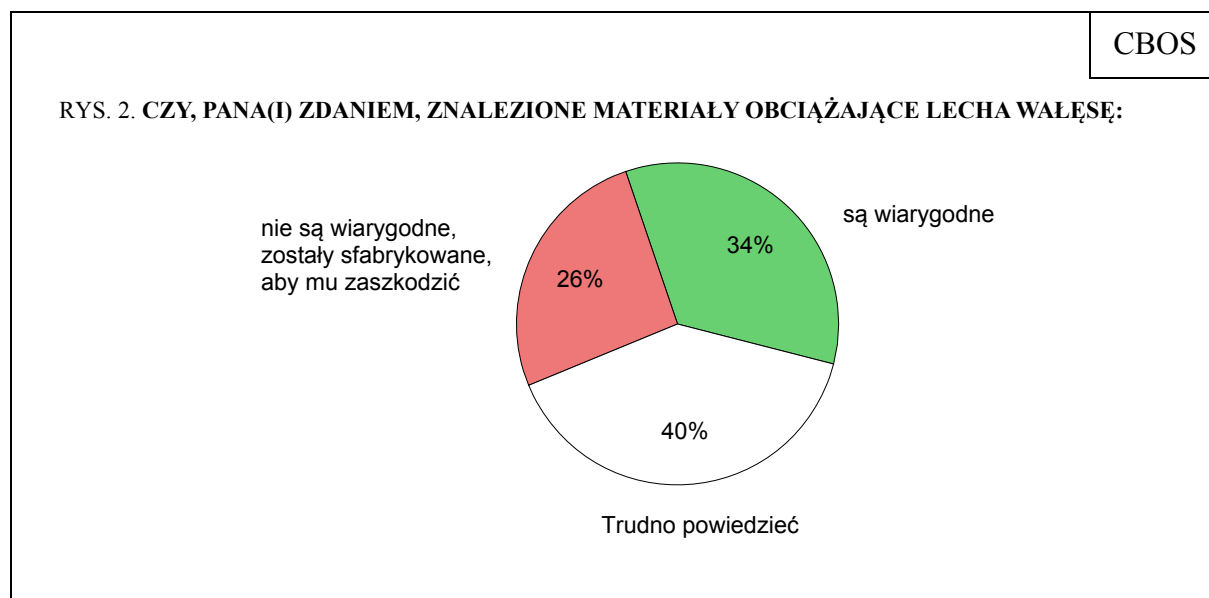
Opinie w tej kwestii silnie różnicuje orientacja polityczna. Decyzję IPN dobrze oceniają przede wszystkim osoby identyfikujące się z prawicą (65%). Krytycznie wypowiada się natomiast większość badanych deklarujących lewicowe (61%) lub centrowe (56%) poglądy polityczne. Zróżnicowanie opinii na ten temat w zależności od orientacji politycznej znajduje odzwierciedlenie w różnicach poglądów elektoratów. Pozytywnie decyzję IPN oceniają zdeklarowani wyborcy PiS oraz Kukiz'15. Za niesłuszną uznają ją zwolennicy Nowoczesnej oraz PO.

Tabela 1

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, IPN dobrze czy źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom te dokumenty?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	71	18	11
Kukiz'15	61	38	1
Nowoczesna Ryszarda Petru	24	72	4
PO	20	72	8

LECH WAŁĘSA AGENTEM SB?

Wiarygodność materiałów obciążających Lecha Wałęsę oceniana jest niejednoznacznie. Duża część opinii publicznej (40%) jest zdezorientowana i nie wie, co sądzić o ich wiarygodności. Za prawdziwe uznaje je co trzeci badany (34%). W autentyczność tych materiałów nie wierzy co czwarty ankietowany (26%).

Opinie w tej kwestii determinuje przede wszystkim orientacja polityczna. Dokumenty mające świadczyć o współpracy Lecha Wałęsy z SB za wiarygodne uznaje ponad połowa respondentów identyfikujących się z prawicą (51%). Osoby określające swoją orientację polityczną jako lewicową lub centrową są mniej jednoznaczne w opiniach, nieco częściej jednak skłonne są kwestionować prawdziwość materiałów obciążających Lecha Wałęsę, niż wierzyć w ich autentyczność.

W elektoratach partyjnych, o wiarygodności dokumentów przemawiających za współpracą Lecha Wałęsy z SB przekonani są przede wszystkim wyborcy PiS, a także duża część osób popierających ruch Kukiz'15. Wśród zwolenników PO, a także wśród sympatyków Nowoczesnej przeważa opinia, że znalezione przez IPN materiały zostały sfabrykowane, aby zaszkodzić Lechowi Wałęsie.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Czy, Pana(i) zdaniem, znalezione materiały obciążające Lecha Wałęsę:		
	są wiarygodne	nie są wiarygodne, zostały sfabrykowane, aby mu zaszkodzić	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	59	7	34
Kukiz'15	44	15	41
Nowoczesna Ryszarda Petru	20	49	31
PO	8	55	37

Opinie na temat wiarygodności materiałów obciążających Lecha Wałęsę są ściśle skorelowane ze stosunkiem do ich upublicznienia przez IPN (r Pearsona = 0,53). Osoby przekonane o ich wiarygodności z reguły za słuszną uznają decyzję IPN o ich udostępnieniu historykom i dziennikarzom – i odwrotnie: wątpiący w ich prawdziwość krytycznie oceniają działania IPN w tej sprawie.

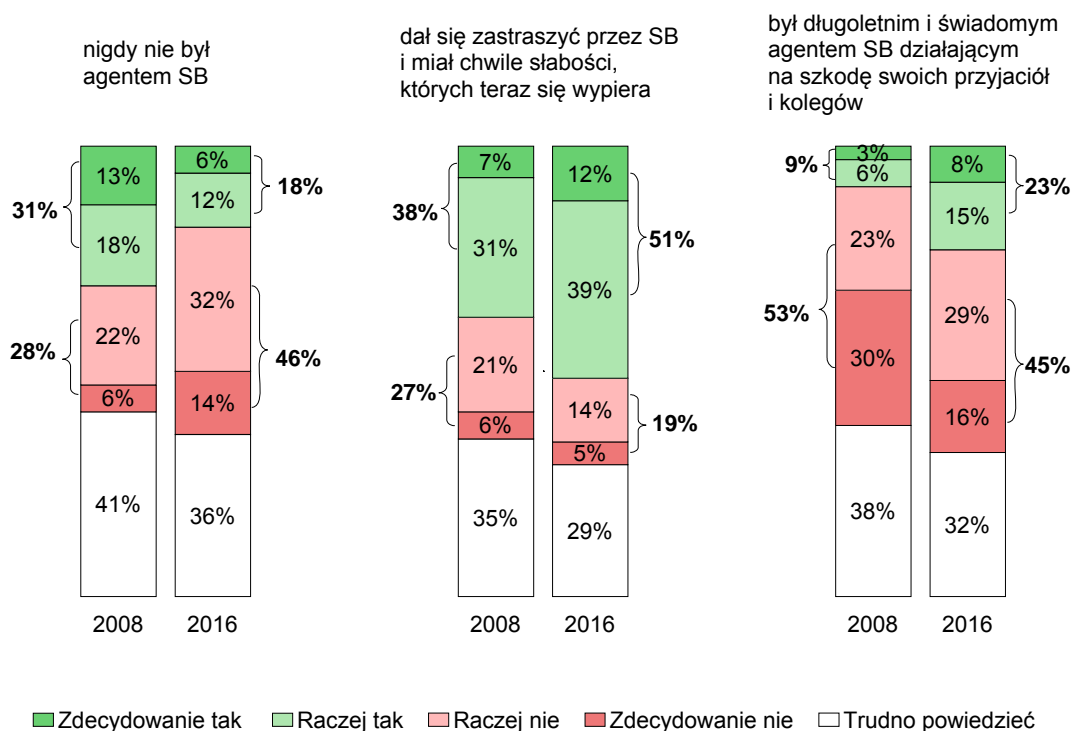
Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, znalezione materiały obciążające Lecha Wałęsę:	Czy, Pana(i) zdaniem, IPN dobrze czy źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom te dokumenty?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
są wiarygodne	79	18	3
nie są wiarygodne, zostały sfabrykowane, aby mu zaszkodzić	13	81	6
Trudno powiedzieć	38	40	22

Mimo wątpliwości dotyczących wiarygodności materiałów mających obciążać Lecha Wałęsę, ujawnienie tych dokumentów przekonało – jak się wydaje – część opinii publicznej o zasadności zarzutów wysuwanych już wcześniej wobec przywódcy pierwszej „Solidarności”.

Od roku 2008 znacząco (z 28%, do 46%) wzrósł odsetek osób twierdzących, że był on w przeszłości agentem SB. Ponadto, o ile osiem lat temu tylko niespełna co dziesiąty badany (9%) uważał, że Lech Wałęsa jako świadomy i długotrwały współpracownik bezpieczeństwa działał na szkodę swoich przyjaciół i kolegów, o tyle obecnie tego zdania jest prawie co czwarty ankietowany (23%). W 2008 roku ogółem blisko dwie piąte ankietowanych (38%) skłonnych było sądzić, że Lech Wałęsa miał chwile słabości i dał się zastraszyć SB. Obecnie ze stwierdzeniem tym zgadza się ponad połowa (51%). Warto jednak zauważyć, że choć obecnie poglądy na przeszłość Lecha Wałęsy są bardziej skryształizowane niż w 2008 roku, to nadal wiele osób pozostawia kwestię ewentualnej współpracy Lecha Wałęsy z SB otwartą, nie zajmując jednoznacznego stanowiska.

RYS. 3. Z KTÓRYMI Z PONIŻSZYCH STWIERDZEŃ PAN(I) SIĘ ZGADZA, A Z KTÓRYMI NIE ZGADZA? CZY UWAŻA PAN(I), ŻE LECH WAŁĘSA:

Dane z 2008 roku zob. komunikat CBOS „Polacy o Lechu Wałęsie i jego przeszłości”, lipiec 2008 (oprac. R. Boguszewski)

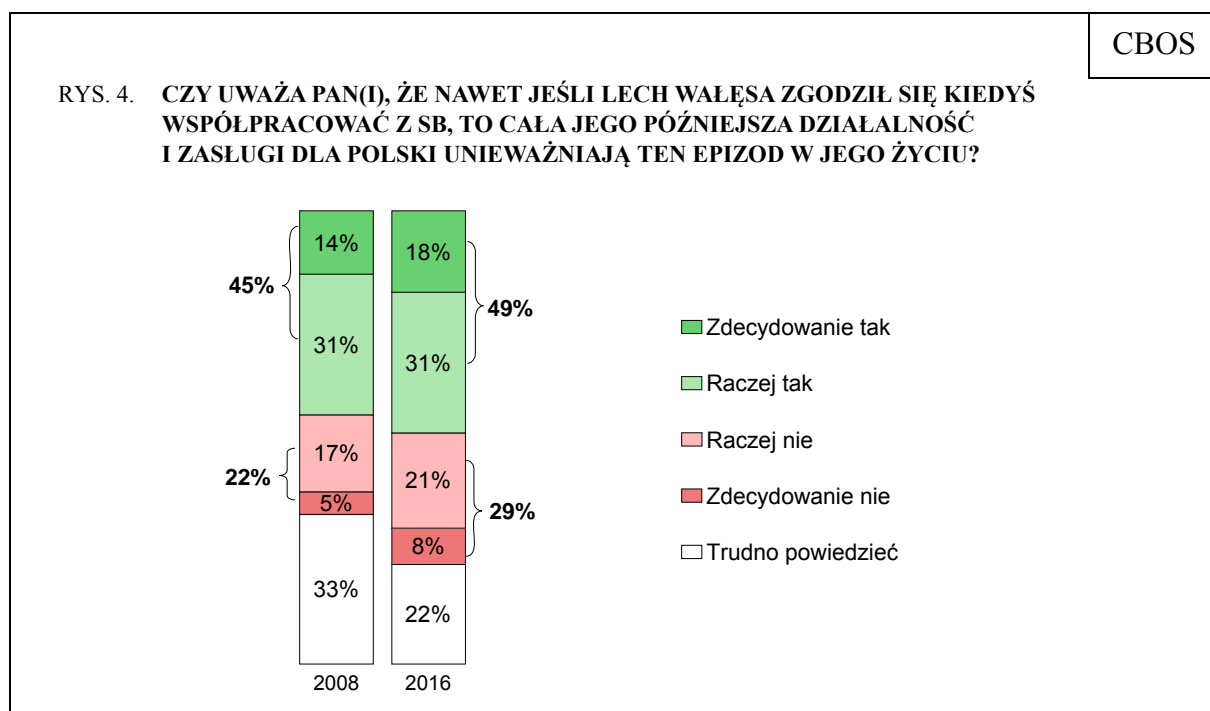
O ile kwestia samego faktu podjęcia przez Lecha Wałęsę współpracy z SB budzi stosunkowo mniej kontrowersji wśród zwolenników różnych opcji politycznych, o tyle więcej rozbieżności wywołuje ocena jakości tej współpracy. Zarówno wśród osób deklarujących prawicowe poglądy polityczne, jak i wśród badanych identyfikujących się z lewicą przeważa przekonanie, że Lech Wałęsa miał chwile słabości, których teraz się wypiera i w jakimś momencie był agentem SB. Zwolennicy lewicy (a także badani określający swoje poglądy polityczne jako centrowe) w większości nie wierzą w to, że legendarny przywódca „Solidarności” był długoletnim i świadomym współpracownikiem SB, który działał na szkodę swoich przyjaciół i kolegów, natomiast osoby identyfikujące się z prawicą niemal równie często uznają te zarzuty za wiarygodne (36%) co za niewiarygodne (39%). W elektoratach partyjnych stosunkowo najbardziej krytyczni wobec Lecha Wałęsy są wyborcy PiS, wśród których prawie połowa jest przekonania, że jego współpraca z SB miała charakter świadomy i długotrwały oraz wyrządziła szkody ludziom z jego otoczenia.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Czy uważa Pan(i), że Lech Wałęsa był długoletnim i świadomym agentem SB działającym na szkodę swoich przyjaciół i kolegów?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	47	28	25
Kukiz'15	21	50	29
PO	7	68	25
Nowoczesna Ryszarda Petru	7	78	14

OCENA ROLI LECHA WAŁĘSY W HISTORII

Polacy oceniają Lecha Wałęsę przez pryzmat całej jego działalności i wkładu w historię Polski. Współpraca z SB (w odczuciu przeważającej części badanych mająca charakter wymuszonej okolicznościami i postrzegana raczej jako niewiele znaczący epizod w jego życiu niż w pełni świadomy akt i działanie na szkodę znajomych i kolegów) ma relatywnie małe znaczenie na tle całego dorobku Lecha Wałęsy. Prawie połowa (49%) zgadza się ze stwierdzeniem, nie nawet jeśli Lech Wałęsa zgodził się kiedyś współpracować z SB, to cała jego późniejsza działalność i zasługi dla Polski niejako unieważniają ten epizod w jego życiu. Przeciwnego zdania jest jednak 29% ankietowanych. Od roku 2008 przybyło zarówno tych, którzy umniejszają znaczenie ewentualnej współpracy Lecha Wałęsy z SB na tle jego późniejszych dokonań, jak i tych, którzy postrzegają ją jako istotne obciążenie.

Dane z 2008 roku zob. komunikat CBOS „Polacy o Lechu Wałęsie i jego przeszłości”, lipiec 2008 (oprac. R. Boguszewski)

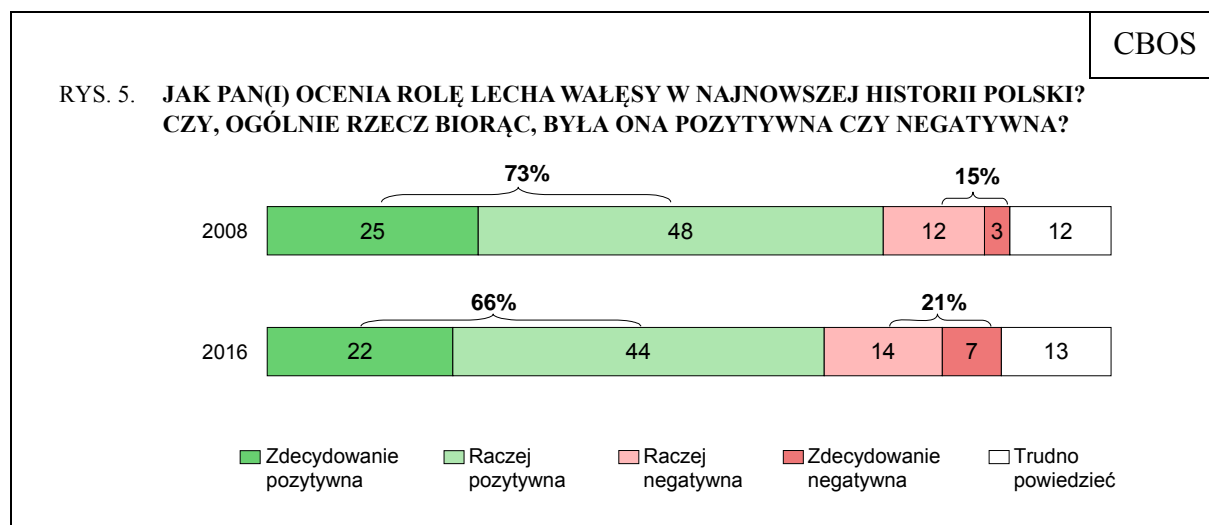
Przekonanie, że swoimi późniejszymi zasługami Lech Wałęsa odkupił ewentualne „błędy młodości”, przeważa nie tylko wśród osób deklarujących lewicowe lub centrowe poglądy polityczne, ale także wśród badanych o orientacji prawicowej (zgadza się z nim 49% spośród nich). Najsurowsi, ale wcale nie jednoznaczni w ocenach, są wyborcy PiS – niemal równie często przekonani, że swoją działalnością Lech Wałęsa zmazał ewentualne wcześniejsze winy, co polemizujący z tym stwierdzeniem.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy uważa Pan(i), że nawet jeśli Lech Wałęsa zgodził się kiedyś współpracować z SB, to cała jego późniejsza działalność i zasługi dla Polski unieważniają ten epizod w jego życiu?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	42	40	18
Kukiz'15	52	36	12
PO	62	24	14
Nowoczesna Ryszarda Petru	76	20	4

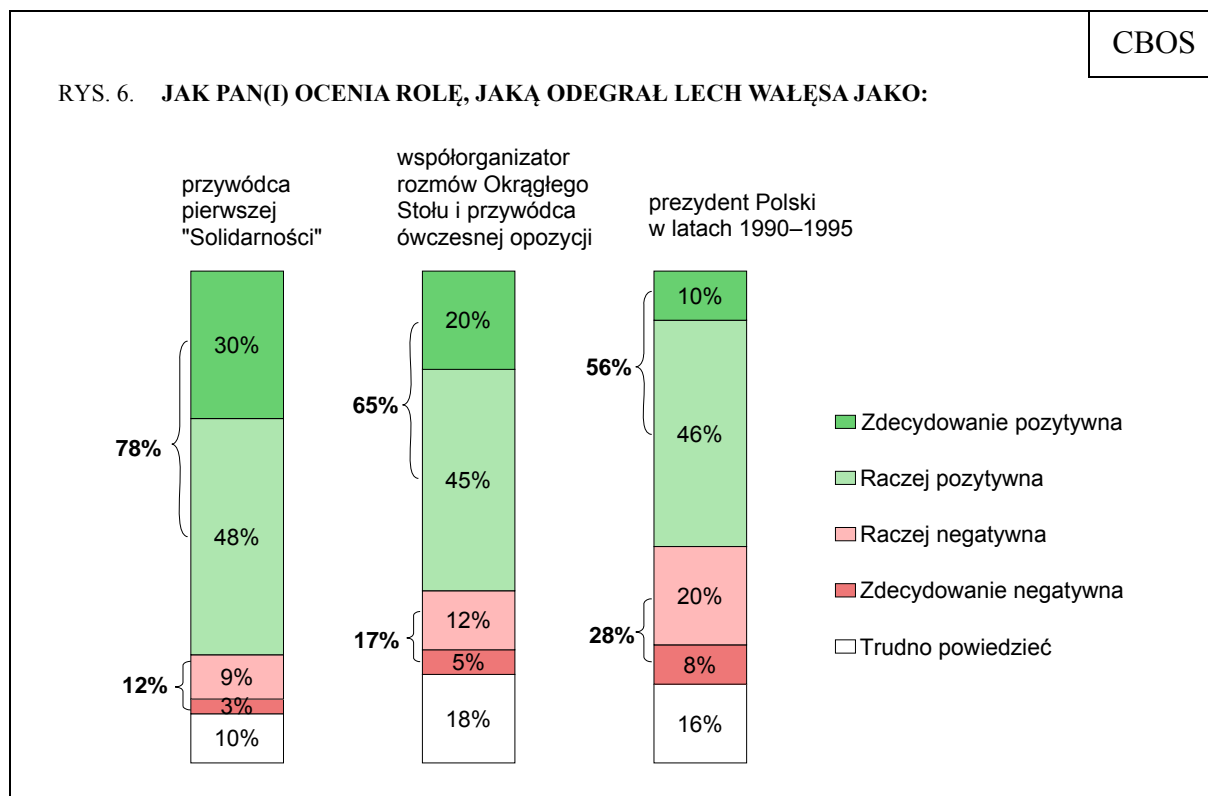
Mimo że zarzuty dotyczące współpracy Lecha Wałęsy z SB wyraźnie zyskały obecnie na wiarygodności, mają one jednak jedynie ograniczony wpływ na postrzeganie jego roli w historii Polski.

W stosunku do roku 2008 przybyło wprawdzie krytycznych ocen Lecha Wałęsy, jednak jego historyczne zasługi są nadal doceniane przez większość polskiego społeczeństwa. Dwie trzecie badanych (66%) uważa, że – ogólnie rzecz biorąc – Lech Wałęsa odegrał pozytywną rolę w historii Polski. Przeciwnego zdania jest niewiele więcej niż co piąty ankietowany (21%).

Dane z 2008 roku zob. komunikat CBOS „Polacy o Lechu Wałęsie i jego przeszłości”, lipiec 2008 (oprac. R. Boguszewski)

Pozytywnie oceniana jest przede wszystkim rola, jaką Lech Wałęsa odegrał jako przywódca pierwszej „Solidarności” (78% głosów aprobaty). Prawie dwie trzecie badanych (65%) uważa, że Lech Wałęsa dobrze przysłużył się Polsce jako współorganizator rozmów Okrągłego Stołu i przywódca ówczesnej opozycji. Stosunkowo mniej osób pozytywnie wypowiada się o prezydenturze Lecha Wałęsy, choć także w tym przypadku przeważają oceny pozytywne (56%). Z perspektywy czasu oceny Lecha Wałęsy jako prezydenta Polski są lepsze niż uzyskiwane przez niego przez większą część sprawowania tego urzędu.

Oceny historycznej roli Lecha Wałęsy zależą w pewnej mierze od orientacji politycznej. Jego działalność lepiej oceniają badani określający swoje poglądy jako lewicowe lub centrowe niż zwolennicy prawicy, także wśród nich przeważa jednak przekonanie, że Lech Wałęsa pozytywnie zapisał się w historii Polski – przede wszystkim jako przywódca pierwszej „Solidarności”, potem jako współorganizator rozmów Okrągłego Stołu, w mniejszym zaś stopniu jako prezydent Polski.

W elektoratach partyjnych najbardziej krytyczni wobec dorobku Lecha Wałęsy pozostają wyborcy PiS, jednak także wśród nich przeważają pozytywne oceny jego historycznych dokonań. Większość spośród nich (66%) dobrze ocenia rolę, jaką odegrał jako przywódca pierwszej „Solidarności”, ponad połowa (51%) dostrzega jego zasługi jako

współorganizatora rozmów Okrągłego Stołu i lidera opozycji demokratycznej w Polsce. Podzielone są opinie wyborców PiS o Lechu Wałęsie jako prezydencie: 46% ocenia go z dzisiejszej perspektywy dobrze, 45% – źle.

Tabela 6

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) ocenia rolę Lecha Wałęsy w najnowszej historii Polski? Czy, ogólnie rzecz biorąc, była ona pozytywna czy negatywna?		
	Pozytywna	Negatywna	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	51	40	9
Kukiz'15	61	23	16
PO	89	7	4
Nowoczesna Ryszarda Petru	95	2	3

Poza orientacją polityczną i partyjną, postrzeganie historycznej roli Lecha Wałęsy różnicuje przede wszystkim wykształcenie. Im wyższy poziom wykształcenia, tym częstsze pozytywne oceny całego dorobku Lecha Wałęsy i tym częstsze uznanie dla jego zasług jako lidera „Solidarności” i współorganizatora rozmów Okrągłego Stołu. W przypadku ocen Lecha Wałęsy jako prezydenta, największe znaczenie ma wiek oraz płeć. Mężczyźni, a przede wszystkim osoby od 55 roku życia należą do najbardziej krytycznych recenzentów działalności Lecha Wałęsy jako prezydenta RP, jednak także i wśród nich dominują oceny pozytywne.

Analizy statystyczne pokazują, że o całościowej ocenie roli Lecha Wałęsy w historii Polski przesądza przede wszystkim to, co zrobił jako przywódca pierwszej „Solidarności” oraz współorganizator rozmów Okrągłego Stołu i lider ówczesnej opozycji. Nieco mniej liczy się jego działalność jako prezydenta Polski. Pozytywną ocenę historycznej roli Lecha Wałęsy podważa przeświadczenie, że był on długoletnim i świadomym agentem SB działającym na szkodę swoich przyjaciół i kolegów (czemu jednak daje wiarę mniej niż co czwarty Polak). W mniejszym stopniu całościowa ocena Lecha Wałęsy związana jest z opinią, czy był on kiedykolwiek agentem SB, czy też nie. Bez znaczenia dla jego oceny jest natomiast pogląd, czy dał się zastraszyć i miał chwile słabości, których się wstydzi, czy też nie.

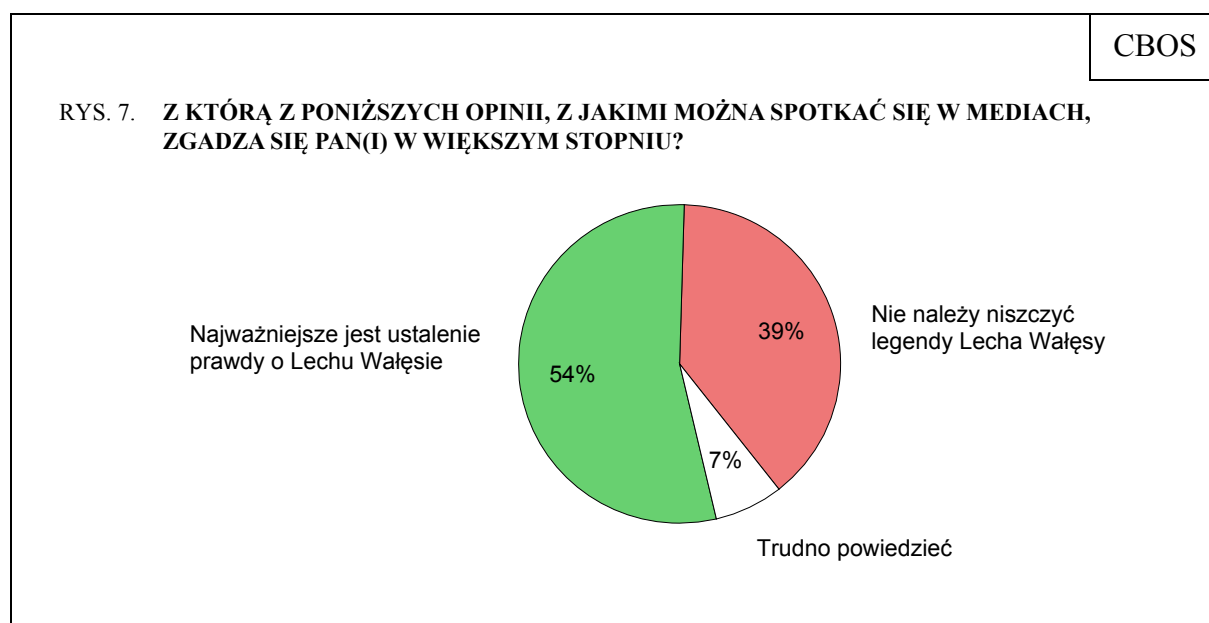
Tabela7

Związek między pozytywną oceną roli Lecha Wałęsy w historii Polski a opiniami o jego działalności w różnych okresach	Korelacja r Pearsona
Pozytywna ocena Lecha Wałęsy jako przywódcy pierwszej „Solidarności”	0,70
Pozytywna ocena Lecha Wałęsy jako współorganizatora rozmów Okrągłego Stołu i przywódcy ówczesnej opozycji	0,67
Przekonanie, że Lech Wałęsa był długoletnim i świadomym agentem SB działającym na szkodę swoich przyjaciół i kolegów	-0,55
Pozytywna ocena Lecha Wałęsy jako Prezydenta Polski	0,53
Przekonanie, że Lech Wałęsa nie był agentem SB	0,32
Przekonanie, że Lech Wałęsa dał się zastraszyć przez SB i miał chwile słabości, których teraz się wypiera	-0,04

Na szaro zaznaczono korelację nieistotną statystycznie

LECH WAŁĘSA – CZŁOWIEK CZY LEGENDA?

W dyskusji dotyczącej Lecha Wałęsy, jego przeszłości i dziejowej roli zarysowały się – najogólniej rzecz biorąc – dwa sposoby myślenia. Zgodnie z pierwszym z ich nie powinno się niszczyć legendy Lecha Wałęsy, bowiem szkodzi to Polsce i wizerunkowi naszego kraju w świecie. Zgodnie z drugim najważniejsze jest ustalenie prawdy, nawet jeśli okaże się ona trudna do przyjęcia i będzie wymagała rewizji dotychczasowych przekonań. W społeczeństwie to drugie podejście ma więcej zwolenników (54%), jednak grupa osób, dla których ważniejsze jest podtrzymanie legendy Lecha Wałęsy jako symbolu walki i zwycięstwa nad komunizmem, jest także duża (39%).

Stosunek do tej kwestii silnie różnicują poglądy polityczne i preferencje partyjne badanych. Zwolennicy lewicy i identyfikujący się z prawicą zajmują w tej kwestii dokładnie przeciwstawne stanowiska. Większość badanych deklarujących lewicowe poglądy polityczne (65%) uważa, że nie należy niszczyć legendy Lecha Wałęsy, większość utożsamiających się z prawicą sądzi, że najważniejsze jest ustalenie prawdy (65%). Osoby określające swoje poglądy jako centrowe są podzielone w opiniach: 47% uważa, że nie powinno się niszczyć mitu Lecha Wałęsy, 48% uznaje, że najważniejsze jest poznanie prawdy.

W elektoratach przeciwstawne stanowiska w tej kwestii zajmują z jednej strony wyborcy PiS i Kukiz'15, z drugiej – zwolennicy PO i Nowoczesnej.

Tabela 8

Potencjalne elektoraty	Z którą z poniższych opinii, z jakimi można spotkać się w mediach, zgadza się Pan(i) w większym stopniu?		
	Nie należy niszczyć legendy Lecha Wałęsy	Najważniejsze jest ustalenie prawdy o Lechu Wałęsie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS (wraz z SP i PR)	18	76	6
Kukiz'15	30	67	3
PO	72	24	4
Nowoczesna Ryszarda Petru	72	24	4

Opinie w tej kwestii są silnie skorelowane z poglądami dotyczącymi słuszności decyzji IPN o udostępnieniu materiałów mogących świadczyć o współpracy Lecha Wałęsy z SB w pierwszej połowie lat siedemdziesiątych (r Pearsona = 0,51). Osoby stojące na stanowisku, że nie powinno się niszczyć legendy Lecha Wałęsy, w większości są zdania, że IPN źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom obciążające go dokumenty. Z kolei większość spośród tych, którzy sądzą, że najważniejsze jest ustalenie prawdy, uważa decyzję IPN za słuszną.

Tabela 9

Z którą z poniższych opinii, z jakimi można spotkać się w mediach, zgadza się Pan(i) w większym stopniu?	Czy, Pana(i) zdaniem, IPN dobrze czy źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom te dokumenty?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Nie należy niszczyć legendy Lecha Wałęsy	19	72	9
Najważniejsze jest ustalenie prawdy o Lechu Wałęsie	67	24	9
Trudno powiedzieć	26	28	46

Kiedy w 2008 roku, po opublikowaniu książki Sławomira Cenckiewicza i Piotra Gontarczyka, badaliśmy społeczną nośność zarzutów wobec Lecha Wałęsy, niewiele więcej niż co czwarty ankietowany uważał, że był on w przeszłości agentem SB. Obecnie, po odnalezieniu w domu Czesława Kiszczaka dokumentów dotyczących Lecha Wałęsy, zarzuty pod jego adresem wyraźnie zyskały na wiarygodności. Prawie połowa ankietowanych jest dziś przekonana, że Lech Wałęsa był w przeszłości agentem SB. W odczuciu przeważającej części badanych współpraca późniejszej legendy „Solidarności” z SB była jednak wymuszona okolicznościami i powinna być traktowana raczej jako niewiele znaczący epizod w jego życiu niż w pełni świadomy akt i działanie na szkodę znajomych i kolegów. Być może z tego powodu kolejne informacje (bo – w opinii społecznej – ciągle jeszcze nie w pełni zweryfikowane dowody) o współpracy Lecha Wałęsy z SB nie zmieniły oceny jego dokonań i roli, jaką odegrał w historii Polski. W ocenie społecznej Lech Wałęsa pozytywnie zapisał się w historii naszego kraju – przede wszystkim jako przywódca pierwszej „Solidarności”, potem jako współorganizator rozmów Okrągłego Stołu, w mniejszym zaś stopniu jako prezydent Polski. Skala jego zasług niejako unieważnia ewentualne błędy z przeszłości.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1

		Czy, Pana(i) zdaniem, IPN dobrze czy źle zrobił udostępniając historykom i dziennikarzom te dokumenty?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		45	43	12	1030
Płeć	Mężczyźni	51	40	8	487
	Kobiety	40	46	14	543
Wiek	18–24 lata	55	37	9	106
	25–34	43	44	13	195
	35–44	45	44	11	187
	45–54	46	44	10	150
	55–64	43	45	12	183
	65 lat i więcej	44	42	14	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	50	37	13	409
	Miasto do 19 999	42	47	11	139
	20 000 – 99 999	41	47	12	218
	100 000 – 499 999	46	45	8	171
	500 000 i więcej mieszk.	39	53	9	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	48	30	22	211
	Zasadnicze zawodowe	52	40	8	252
	Średnie	44	46	10	311
	Wyższe	38	54	8	256
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	35	57	8	113
	Średni personel, technicy	41	44	15	32
	Pracownicy adm.-biurowi	36	46	18	71
	Pracownicy usług	52	42	5	46
	Robotnicy wykwalifikowani	52	41	8	117
	Robotnicy niewykwalifik.	35	48	17	40
	Rolnicy	54	34	12	54
	Pracujący na własny rach.	43	47	10	51
	Bezrobotni	48	38	13	50
	Emeryci	45	43	12	245
	Renciści	39	46	15	60
	Uczniowie i studenci	60	31	9	71
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	47	39	14	80
	inst. państw., publicznej	32	50	18	117
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	42	53	5	93
	sekt. prywatnym gosp. rolnym	47	45	9	267
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	52	34	14	117
	Od 650 zł do 999 zł	53	36	10	159
	Od 1000 zł do 1399 zł	46	41	13	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	48	45	6	137
	2000 zł i więcej	42	51	7	192
Ocena własnych war. mater.	Źłe	41	45	14	82
	Średnie	51	37	12	427
	Dobre	41	48	11	521
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	57	32	10	49
	Raz w tygodniu	48	40	12	472
	1–2 razy w miesiącu	42	47	11	165
	Kilka razy w roku	41	48	11	221
	W ogóle nie uczestniczy	44	45	11	122
Poglądy polityczne	Lewica	33	61	6	156
	Centrum	35	56	9	256
	Prawica	65	26	9	318
	Trudno powiedzieć	40	41	20	299

Tabela 2

		Czy, Pana(i) zdaniem, znalezione materiały obciążające Lecha Wałęsę:			Liczba osób
		sa wiarygodne	nie sa wiarygodne, zostały sfabrykowane, aby mu zaszkodzić	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		34	26	41	1027
Płeć	Mężczyźni	38	23	39	485
	Kobiety	30	28	42	542
Wiek	18–24 lata	36	25	39	107
	25–34	32	27	41	194
	35–44	33	23	44	186
	45–54	34	28	38	149
	55–64	35	26	38	183
	65 lat i więcej	33	26	41	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	36	22	42	408
	Miasto do 19 999	36	26	38	139
	20 000 – 99 999	32	25	43	215
	100 000 – 499 999	32	27	40	171
	500 000 i więcej mieszk.	29	40	32	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	29	26	45	211
	Zasadnicze zawodowe	36	24	40	252
	Średnie	39	23	38	311
	Wyższe	28	32	40	254
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	25	38	38	114
	Średni personel, technicy	43	21	37	31
	Pracownicy adm.-biurowi	23	28	49	70
	Pracownicy usług	33	16	51	46
	Robotnicy wykwalifikowani	38	25	38	117
	Robotnicy niewykwalifik.	30	35	35	40
	Rolnicy	38	18	43	54
	Pracujący na własny rach.	35	24	41	51
	Bezrobotni	34	27	39	50
	Emeryci	33	24	42	243
	Renciści	33	27	40	60
	Uczniowie i studenci	44	25	31	71
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	36	21	42	80
	inst. państw., publicznej	28	27	45	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	26	29	45	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	34	29	37	268
	prywatnym gosp. rolnym	39	14	47	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	32	20	47	118
	Od 650 zł do 999 zł	34	24	42	159
	Od 1000 zł do 1399 zł	37	29	35	160
	Od 1400 zł do 1999 zł	40	21	39	136
	2000 zł i więcej	33	32	35	191
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	26	38	82
	Średnie	35	23	42	426
	Dobre	32	28	40	518
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	38	20	42	47
	Raz w tygodniu	37	24	39	470
	1–2 razy w miesiącu	31	24	45	166
	Kilka razy w roku	26	31	42	220
	W ogóle nie uczestniczy	37	26	37	122
Poglądy polityczne	Lewica	29	38	34	156
	Centrum	27	32	41	254
	Prawica	51	18	31	318
	Trudno powiedzieć	24	22	54	299

Tabela 3

		Czy uważa Pan(i), że Lech Wałęsa nigdy nie był agentem SB?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		18	46	36	1027
Płeć	Mężczyźni	18	53	29	487
	Kobiety	18	40	43	540
Wiek	18–24 lata	25	40	34	107
	25–34	19	43	39	194
	35–44	17	44	39	186
	45–54	11	58	31	150
	55–64	19	45	35	183
	65 lat i więcej	17	45	38	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	14	45	41	408
	Miasto do 19 999	18	47	36	138
	20 000 – 99 999	16	45	39	216
	100 000 – 499 999	22	50	28	171
	500 000 i więcej mieszk.	29	43	28	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	16	39	44	209
	Zasadnicze zawodowe	15	45	41	252
	Średnie	17	50	34	310
	Wyższe	23	48	29	255
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	26	48	26	114
	Średni personel, technicy	12	52	36	32
	Pracownicy adm.-biurowi	16	44	41	70
	Pracownicy usług	11	43	46	46
	Robotnicy wykwalifikowani	16	52	31	117
	Robotnicy niewykwalifik.	19	42	39	40
	Rolnicy	11	53	36	54
	Pracujący na własny rach.	11	53	35	50
	Bezrobotni	20	39	41	50
	Emeryci	19	44	37	244
	Renciści	12	44	44	59
	Uczniowie i studenci	26	47	27	71
Gospodynie domowe i inni	14	38	48	80	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	19	42	39	115
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	47	34	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	17	52	31	267
	prywatnym gosp. rolnym	7	51	42	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	14	41	45	118
	Od 650 zł do 999 zł	17	47	36	159
	Od 1000 zł do 1399 zł	17	48	35	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	21	55	24	135
	2000 zł i więcej	23	53	24	192
Ocena własnych war. mater.	Złe	19	41	40	82
	Średnie	12	47	41	426
	Dobre	22	46	32	518
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	53	35	49
	Raz w tygodniu	17	47	35	469
	1–2 razy w miesiącu	15	49	36	164
	Kilka razy w roku	21	40	39	221
	W ogóle nie uczestniczy	19	45	35	122
Poglądy polityczne	Lewica	24	46	30	157
	Centrum	17	49	34	255
	Prawica	18	56	26	318
	Trudno powiedzieć	14	32	53	297

Tabela 4

		Czy uważa Pan(i), że Lech Wałęsa był długoletnim i świadomym agentem SB działającym na szkodę swoich przyjaciół i kolegów?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		23	45	32	1030
Płeć	Mężczyźni	26	44	30	487
	Kobiety	20	45	35	543
Wiek	18–24 lata	15	49	37	107
	25–34	18	45	37	194
	35–44	21	45	34	187
	45–54	23	51	26	150
	55–64	25	45	30	183
	65 lat i więcej	31	37	32	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	39	38	408
	Miasto do 19 999	23	45	33	139
	20 000 – 99 999	24	47	29	218
	100 000 – 499 999	26	43	31	171
	500 000 i więcej mieszk.	15	69	17	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	22	35	44	211
	Zasadnicze zawodowe	24	40	36	252
	Średnie	26	47	27	311
	Wyższe	18	55	26	256
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	16	63	21	114
	Średni personel, technicy	20	46	35	32
	Pracownicy adm.-biurowi	11	57	32	70
	Pracownicy usług	23	40	37	46
	Robotnicy wykwalifikowani	25	49	26	117
	Robotnicy niewykwalifik.	21	45	35	40
	Rolnicy	26	35	39	54
	Pracujący na własny rach.	24	47	29	51
	Bezrobotni	23	32	45	50
	Emeryci	29	40	32	245
	Renciści	25	38	38	60
	Uczniowie i studenci	18	51	30	71
	Gospodynie domowe i inni	21	34	44	80
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	49	35	115
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	21	52	27	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	20	54	27	268
	prywatnym gosp. rolnym	28	33	39	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	22	33	45	118
	Od 650 zł do 999 zł	23	40	37	159
	Od 1000 zł do 1399 zł	26	47	26	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	31	48	21	136
	2000 zł i więcej	22	58	20	192
Ocena własnych war. mater.	Złe	21	41	38	82
	Średnie	24	37	39	428
	Dobre	21	52	27	520
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	33	31	36	49
	Raz w tygodniu	27	42	31	470
	1–2 razy w miesiącu	19	46	34	166
	Kilka razy w roku	15	54	31	221
	W ogóle nie uczestniczy	22	41	37	122
Poglądy polityczne	Lewica	14	63	23	157
	Centrum	19	56	26	255
	Prawica	36	39	25	318
	Trudno powiedzieć	16	32	51	299

Tabela 5

		Czy uważa Pan(i), że nawet jeśli Lech Wałęsa zgodził się kiedyś współpracować z SB, to cała jego późniejsza działalność i zasługi dla Polski unieważniają ten epizod w jego życiu?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		49	29	22	1027
Płeć	Mężczyźni	50	34	16	487
	Kobiety	49	25	27	541
Wiek	18–24 lata	46	37	17	107
	25–34	45	28	26	194
	35–44	48	33	18	186
	45–54	51	30	19	150
	55–64	51	26	23	183
	65 lat i więcej	53	24	23	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	47	28	25	408
	Miasto do 19 999	50	27	23	139
	20 000 – 99 999	49	29	22	216
	100 000 – 499 999	48	34	19	171
	500 000 i więcej mieszk.	58	29	12	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	42	27	32	211
	Zasadnicze zawodowe	46	31	23	251
	Średnie	51	31	18	310
	Wyższe	56	27	17	255
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	62	23	15	114
	Średni personel, technicy	49	32	19	32
	Pracownicy adm.-biurowi	55	25	21	70
	Pracownicy usług	40	34	25	46
	Robotnicy wykwalifikowani	45	38	17	117
	Robotnicy niewykwalifik.	45	26	28	40
	Rolnicy	52	24	24	54
	Pracujący na własny rach.	52	34	14	50
	Bezrobotni	37	34	28	50
	Emeryci	52	25	24	243
	Renciści	41	31	28	60
	Uczniowie i studenci	44	40	15	71
	Gospodynie domowe i inni	45	26	29	80
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	57	22	22	115
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	50	31	18	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	50	33	17	267
	prywatnym gosp. rolnym	50	27	22	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	35	33	32	118
	Od 650 zł do 999 zł	47	31	22	159
	Od 1000 zł do 1399 zł	50	29	22	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	53	35	12	136
	2000 zł i więcej	59	29	11	191
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	30	31	82
	Średnie	45	28	27	427
	Dobre	54	30	16	518
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	23	28	49
	Raz w tygodniu	47	32	21	468
	1–2 razy w miesiącu	51	27	21	166
	Kilka razy w roku	57	22	21	221
	W ogóle nie uczestniczy	41	36	23	122
Poglądy polityczne	Lewica	63	23	14	157
	Centrum	58	28	14	254
	Prawica	49	36	15	318
	Trudno powiedzieć	35	26	39	298

Tabela 6

		Jak Pan(i) ocenia rolę Lecha Wałęsy w najnowszej historii Polski? Czy, ogólnie rzecz biorąc, była ona pozytywna czy negatywna?			Liczba osób
		Pozytywna	Negatywna	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		66	21	14	1030
Płeć	Mężczyźni	65	23	12	487
	Kobiety	67	18	15	543
Wiek	18–24 lata	62	18	21	107
	25–34	69	14	17	194
	35–44	68	19	13	187
	45–54	72	16	12	152
	55–64	66	23	11	183
	65 lat i więcej	59	31	10	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	60	26	13	411
	Miasto do 19 999	63	24	13	139
	20 000 – 99 999	71	14	15	217
	100 000 – 499 999	67	17	16	170
	500 000 i więcej mieszk.	82	10	8	92
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	49	29	22	212
	Zasadnicze zawodowe	59	26	15	252
	Średnie	70	18	13	312
	Wyższe	82	12	7	254
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	83	11	6	112
	Średni personel, technicy	83	9	8	32
	Pracownicy adm.-biurowi	82	5	14	71
	Pracownicy usług	60	16	24	46
	Robotnicy wykwalifikowani	70	18	12	117
	Robotnicy niewykwalifik.	64	14	22	40
	Rolnicy	65	24	11	56
	Pracujący na własny rach.	69	13	18	51
	Bezrobotni	56	27	17	50
	Emeryci	61	28	11	244
	Renciści	62	28	10	60
	Uczniowie i studenci	55	21	23	71
	Gospodynie domowe i inni	51	32	17	80
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	75	9	16	115
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	75	13	12	93
	sekt. pryw. poza rolnict.	73	14	13	268
	prywatnym gosp. rolnym	62	25	13	58
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	49	29	22	118
	Od 650 zł do 999 zł	62	24	15	159
	Od 1000 zł do 1399 zł	68	23	10	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	67	24	9	137
	2000 zł i więcej	75	16	10	191
Ocena własnych war. mater.	Złe	57	29	14	84
	Średnie	58	25	17	428
	Dobre	74	16	11	519
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	54	25	22	49
	Raz w tygodniu	61	25	14	473
	1–2 razy w miesiącu	74	15	11	166
	Kilka razy w roku	73	13	14	221
	W ogóle nie uczestniczy	65	22	13	121
Poglądy polityczne	Lewica	80	14	6	157
	Centrum	76	14	10	256
	Prawica	61	31	9	318
	Trudno powiedzieć	55	19	26	299

Tabela 7

		Z którą z poniższych opinii, z jakimi można spotkać się w mediach, zgadza się Pan(i) w większym stopniu?			Liczba osób
		Nie należy niszczyć legendy Lecha Wałęsy	Najważniejsze jest ustalenie prawdy o Lechu Wałęsie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		39	54	7	1028
Płeć	Mężczyźni	38	56	6	486
	Kobiety	40	52	8	543
Wiek	18–24 lata	32	58	10	107
	25–34	44	48	8	193
	35–44	38	57	6	187
	45–54	39	54	7	150
	55–64	44	49	7	183
	65 lat i więcej	37	57	6	209
Miejsce zamieszkania	Wieś	32	63	5	408
	Miasto do 19 999	37	56	7	139
	20 000 – 99 999	44	47	10	218
	100 000 – 499 999	40	51	8	171
	500 000 i więcej mieszk.	64	31	5	92
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	31	60	9	211
	Zasadnicze zawodowe	36	60	4	252
	Średnie	38	55	8	311
	Wyższe	52	41	7	255
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	58	36	5	112
	Średni personel, technicy	40	51	8	32
	Pracownicy adm.-biurowi	45	48	7	70
	Pracownicy usług	32	63	5	46
	Robotnicy wykwalifikowani	43	53	4	117
	Robotnicy niewykwalifik.	27	58	15	40
	Rolnicy	29	63	8	54
	Pracujący na własny rach.	50	42	8	51
	Bezrobotni	30	66	5	50
	Emeryci	39	54	7	245
	Renciści	30	61	9	60
	Uczniowie i studenci	30	61	9	71
	Gospodynie domowe i inni	34	59	7	80
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	45	44	11	114
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	55	43	2	93
	sekt. prywat. poza rolnict.	41	52	7	268
	prywatnym gosp. rolnym	28	63	10	56
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	28	67	5	118
	Od 650 zł do 999 zł	30	61	9	159
	Od 1000 zł do 1399 zł	33	60	7	161
	Od 1400 zł do 1999 zł	39	55	6	136
	2000 zł i więcej	52	44	4	191
Ocena własnych war. mater.	Złe	36	57	7	82
	Średnie	33	59	8	428
	Dobre	45	49	6	518
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	29	60	11	49
	Raz w tygodniu	36	58	6	470
	1–2 razy w miesiącu	36	54	10	166
	Kilka razy w roku	51	43	6	221
	W ogóle nie uczestniczy	41	52	7	121
Poglądy polityczne	Lewica	65	32	3	156
	Centrum	47	48	5	255
	Prawica	29	65	6	318
	Trudno powiedzieć	31	58	11	299